

SOĞUK SAVAŞ SONRASI

RUSYA FEDERASYONU GÜVENLİK VE SAVUNMA ANLAYIŞI

Yrd.Doç.Dr.Sait YILMAZ

Özet:

2008 yılında Gürcistan'a yaptığı hareket Rusya Federasyonu'nun Batılı siyasi merkezlerde ihtiyatlı bir şekilde bir tehdit kaynağı olarak tekrar hatırlanmasına yol açtı. Bu aynı zamanda devlet kaynaklı konvansiyonel savaş olasılıklarının ortadan kalkmadığının da bir göstergesi oldu. 1990'lı yıllar boyunca Rus Silahlı Kuvvetleri parasızlıktan çürümeye bırakılmıştı. Putin ile birlikte toparlanmaya başlayan Rus güvenlik sistemi birbiri ardına sessiz sedasız yeni güvenlik yaklaşımları ortaya koymakta ve buna uygun savunma reformları gerçekleştirilmektedir. Rusya, bir yandan Eski Sovyetler Birliği'nin yer aldığı bölgede etkisini sürdürmeye, Doğu ile Batı arasında kendine bir yer bulmaya ve Avrupa ile iyi ilişkiler geliştirmeye çalışırken, diğer yandan NATO'nun genişlemesini frenlemeye çalışmaktadır. Rusya geçmişte olduğu gibi Batı ve Doğu arasındaki çelişmesini Putin-Medvedev ikilisinin 'bağımsız büyük güç' olma hevesi ile aşmak istemektedir.

Anahtar Kelimeler: Rusya Federasyonu, Putin, Güvenlik, Savunma, Güç.

Abstract:

Operation launched by the Russia Federation against Georgia in 2008 has caused to put into reconsideration of her prudently as an old threat source by Western political centers. This case has also been sign that the probabilities of conventional war are still valid. Along the 1990s, Russian Armed Forces were left ill-fashioned due to the lack of money. Russian security system, recovered with Putin's term, silently realizes the new security approaches and relevant defense reforms. At one side, as the Russia makes effort to maintain its influence in the zone of Former Soviet Union has existed, locates her own place between the West and the East, and develops good relations with the Europe, on the other side it works to stop the NATO's expansion. As it did in the past, the Russia tires to overcome its dilemma between the West and the East with the desire of being "independent major power" projected by Putin-Medvedev together.

Key Words: Russian Federation, Putin, Security, Defense, Power.

GİRİŞ:

Rusya Federasyonu, Sovyetler Birliği'nden bağımsız bir devlet olarak ortaya çıkışı sonrası 1990'lı yıllardaki Yeltsin döneminde siyasi, ekonomik ve konvansiyonel askeri gücünü önemli ölçüde kaybetmişti. Bu dönemde uluslararası sistemin belirleyici unsuru olmaktan da uzaklaşan Rusya, 2000 yılında iktidara gelen Vladimir Putin ile trendi tersine çevirdi. Putin, bölgesel yönetimlere, medyaya ve iş dünyasına uyguladığı baskı ile gücü tekrar merkezi yönetim üzerinde topladı. Putin'in önceliği ekonomi oldu. 2003 yılında Rus GSMH'sı % 7.2 artış gösterirken, bütçe 30 milyar dolar fazla verdi¹. 1990'lı yıllar boyunca yeni stratejik doktrinini tartışan Rusya, 2003 yılında son halini onayladı.

Stratejik hedeflerini gerçekleştirmek için oldukça sınırlı güce sahip olan Rusya, öncelikle çok kutuplu bir dünya düzeni istemekte ve uluslararası ilişkilerde tek bir ülkenin üstünlüğüne karşı çıkmaktadır. Rusya, BM'nin onayı olmadan önleyici müdahale hakkını kullanabilmek için komşu ülkeler ile bölgesel serbest dolaşım fikrini savunmaktadır. Rusya, uluslararası güvenlik

¹ International Institute of Strategic Studies: "Strategic Survey 2003-2004: An Evaluation and Forecast of World Affairs", Oxford University Press, (Oxford, 2004), p.121.

alanında önemli diplomatik roller oynamaya devam etmektedir. Bir yandan Eski Sovyetler Birliği bölgesinde etkisini sürdürmeye gayret ederken diğer yandan Doğu ile Batı arasında kendine bir yer bulmaya, Avrupa ile iyi ilişkiler geliştirmeye, NATO'nun genişlemesini frenlemeye çalışmaktadır. Uluslararası platformlarda kendine güçlü bir konum edinmeye çalışan Rusya, NATO-Rusya Daimi Konseyi ile edindiği NATO faaliyetlerinde söz sahibi olma pozisyonundan memnun değildir. G-7 veya sonraki adı ile G-8'de ki siyasi gücü ise oldukça sınırlıdır.

RUS GÜVENLİK ANLAYIŞINDA YAŞANAN DEĞİŞİMLER:

Rus Güvenlik Sistemi:

Rus güvenliğinin temelinde öncelikle geniş coğrafyası, stratejik konumu ve doğal kaynakları yer almaktadır. Rus milliyetçiliği ile beslenen ve elit bir tabakanın tespit ettiği içeride tavizsiz dışarıda acımasız Rus konseptinin vasıtası olan büyük ve güçlü bir askeri güç ise diğer bir güvenlik parametresi olagelmıştır². 1990'lı yıllara kadar Rusya'nın şifreleri ülke içindeki ve çevresindeki etnik gruplar, bunları kontrol etmek isteyen askeri güç ve doğal kaynaklardan pay almak isteyen köylüler arasında bir dengeye oturdu. Bu üçlü Rusya'nın etrafındaki ülkeleri ve doğal kaynakları ele geçirme mantığının belirleyicileri oldu. 1990'lı yıllardan sonra güvenlik stratejisinin merkezine Rusya'nın ekonomik gelişmesini sağlamak ve büyük güç konumunu sürdürmek düşüncesi yerleşti. Bu düşünce bir yandan yakın çevreyi kontrol, diğer yandan NATO'nun genişlemesini frenleme politikası ile bütünleşti.

Rus güvenlik sisteminin yedi önemli aktöründen en önemlisi hiç şüphesiz Rusya Federasyonu Devlet Başkanı'dır³. Başkan'ın kişiliği ve yeterliliği güvenlik ve savunma konularına katılım oranında belirleyici olmaktadır. İkinci önemli aktör yetkileri son yıllarda artırılan ve baş koordinasyon mekanizması rolündeki Ulusal Güvenlik Konseyi'dir. Üçüncü önemli aktör Savunma Bakanlığı ile rekabet halinde olmaya devam eden Rus Genelkurmay Karargahı'dır. Dördüncü önemli aktör Maliye Bakanı, beşincisi ise Rus Parlamentosu'dur. Altıncı grupta akademi ve düşünce kuruluşlarının ya da baskı gruplarının yer aldığı resmi ve resmi olmayan kuruluşlar gelmektedir. Son aktör ise medya'dır.

Anayasaya göre, Rus Parlamentosu, ulusal güvenliğin sağlanması, dış politikanın desteklenmesi, ülkenin uluslararası yükümlülüklerinin yerine getirilmesi gibi konularda Devlet Başkanı'nın ve Hükümetin önerilerini dikkate alarak yasalar çıkarır. Ulusal güvenliğin sağlanması, Hükümete ait bir sorumluluktur. Güvenlik Konseyi, ulusal güvenliğe yönelik tehditleri önceden tespit eder, değerlendirir ve bu tehditlerin önlenmesi konusunda Devlet Başkanına karar tasarıları sunar; ulusal güvenlik ve dış politika konularında önerilerde bulunur, ulusal güvenliği sağlayan kuvvetlerin ve unsurların faaliyetlerini koordine eder, alınan kararların uygulanmasını kontrol eder.

Güvenlik Konseyinin iki tür üyesi vardır. Konsey'in sürekli üyeleri; Devlet Başkanı, Başbakan, Konsey Sekreteri, Dışişleri Bakanı, Savunma Bakanı, FSB (Federal Güvenlik Servisi) Başkanı'dır. Federasyon Konseyi

² George Kolt: "Roots of Russian National Security", Edt. Michael H. Crutcher: "Russain National Security Perceptions, Policies, and Prospects", US Army War College, (Carlisle, 2001), p.2.

³ Andrei Kortunov: "What is the Russian National Security Community?", Edt. Michael H. Crutcher: "Russain National Security Perceptions, Policies, and Prospects", US Army War College, (Carlisle, 2001), p.8-11.

Başkanı, Duma Başkanı, Devlet Başkanlığı Ofisi Başkanı, İçişleri Bakanı, Adalet Bakanı, sivil savunmadan ve olağanüstü durumlardan sorumlu Bakan, Genelkurmay Başkanı, Başsavcı, Sınır Koruma Hizmeti Başkanı, SVR (Dış İstihbarat Servisi Başkanı), Bilimler Akademisi Başkanı ile Devlet Başkanı'nın 7 idare bölge temsilcileri ve diğer üyeler gerektiğinde Konsey toplantılarına katılırlar.

1990'lı yıllardan beri geliştirilen ve 2000 yılında kabul edilen Rus Ulusal Güvenlik Konsepti; "Gerçekçi Caydırma" stratejisi ile kriz ve çatışmayı önleme operasyonlarında diplomatik, ekonomik ve kuvvet kullanma dışı yöntemlere öncelik vermektedir. Ancak kabul edilemeyen tehlikeler karşısında Rus hükümeti asimetrik karşılık esasına bağlı olarak tek taraflı kuvvet kullanma hakkını saklı tutmaktadır⁴. Rus Ordusuna Çeçenya gibi bölgeler başta olmak üzere ülke bütünlüğü koruma görevi verilmiştir. Rusya için ana tehdit grupları şu şekilde sıralanmıştır⁵; (1) Eski Sovyet ülkelerinden yapılacak toprak istekleri. (2) Rusya sınırları yakınındaki yerel savaşlar ve silahlı çatışmalar. (3) Kitle imha silahlarının ve onların kullanılma vasıtalarının yayılması. (4) Eski Sovyet ülkelerinde yaşayan Rus vatandaşlarının hakları. (5) NATO gibi dış askeri blokların genişlemesi.

Rus Genelkurmayı tarafından hazırlanan "2025 Yılına Kadar Savunma Maksatlı Rusya Federasyonu Harekat Hazırlığı" dokümanı maliyet-etkin-kullanılabilir bir model anlayışı içinde yeni stratejik kuvvetler kurulmasını, operasyonel görev kuvvetleri teşkil edilmesini ve müşterek lojistik sistemi geliştirilmesini öngörmektedir. Bu model iki tür çatışmaya hazırlığı öngörmektedir;

- Düzenli ordular ile yerel, bölgesel ve küresel çatışmalar (uluslararası devlet çatışmaları),

- Düzensiz askeri formasyonlar (ayrılıkçı hareketler, suç grupları, terörist örgütler vb.) ile yerel, bölgesel ve küresel çatışmalar (devlet içi çatışmalar).

Rus İstihbaratı ve Enerji Güvenliği:

142 milyon nüfuslu Rusya Federasyonu'nda her 100 bin kişinin 800'ünün hapiste olması (dünyada en yüksek hapisteki insan oranı) ve yıllık 30.000 intihar eden kişi miktarı; ülkedeki sosyal çöküntünün en çarpıcı göstergeleridir. Rusya Federasyonu, Çeçenistan başta olmak üzere ülkedeki muhalif gruplarla mücadeleyi kontrol almayı müteakip iç (FSB) ve dış (SVR) istihbaratı ile ilgisini tamamen ekonomiye çevirdi. FSB ile birlikte Rusya; politikacılar, iş adamları ve suç örgütleri için tehlikeli bir yer oldu ve tanınmış kişilere düzenlenen suikastler arttı. Putin, Yeltsin döneminden miras kalan kokuşmuş iş dünyası, politikacılar, gazeteciler, bankerler ve suç örgütleri ile mücadele için FSB'yi kuvvetlendirdi ve acımasız silahlarla desteklenen yeni taktikler kullandı. Bu aynı zamanda ülkeyi yabancı kökleri olan zararlı kuruluşlardan da temizlemenin diğer bir yolu oldu.

Öte yandan Rusya, özellikle yakın çevresindeki petrol ve doğal gaz kaynaklarını ve güzergâhlarını kontrolüne almak, satış ve kullanım haklarını

⁴ Putin'in Federal Meclise 10 Mayıs 2006 tarihinde yaptığı konuşma. www.president.ru

⁵ Christopher Bluth: "Russian Military Forces: Ambitions, Capabilities, and Constraints", in Security Dilemmas in Russia and Euroasia, ed. Roy Allison and Christopher Bluth, Royal Institute of International Affairs, (London 1998), p.69.

eline geçirmek için istihbarat teşkillerinin örtülü faaliyetlerinden (rüşvet, şantaj vb.) etkili şekilde yararlanmaktadır. FSB, Rus ekonomisinin güçlendirilmesi için aktif bir rol edindi. Parlamento'da yeni oluşturulan ve yabancı yatırımlara onay veren komitenin elemanlarının tamamen FSB'den teşkil edildiği bilinmektedir. Dış politikada ise Ukrayna'nın NATO yolundan döndürülmesi ve Gürcistan, Azerbaycan gibi Batıya meyilli ülkelerin frenlenmesi istihbaratın örtülü taktikleri ile sağlanmaktadır. Rusya'nın örtülü savaşları yakın gelecekte Batının genişleme politikalarına tepki olarak Bosna-Hersek, Kırım, Abhazya, Güney Osetya ve Azerbaycan'da önemli çatışmaları tetikleyebilir ve harita değişikliklerine yol açabilir.

Rusya'nın yayılcı emelleri enerji koridorları boyunca ilerlemeye devam etmektedir. 2008 yılı başında bu koridor Sırbistan'da enerji tekeli eline geçirdikten sonra doğrudan yabancı yatırım yolu ile Karadağ'a da ulaştı. Ocak 2008'de Bulgaristan'ı ziyaret eden Putin Bulgaristan üzerinden Avrupa'ya doğal gaz göndermek için anlaşma imzaladı. Ayrıca Tuna yakınında Belene şehrinde bir nükleer reaktör kurulması için sözleşme yapıldı. Böylece Bulgaristan'ın doğal gaz, petrol ve nükleer enerji ihtiyacı da tamamen Rusların kontrolüne geçti⁶. Halen Rus Lukoil, Bulgaristan'daki en büyük petrol rafinerisini işletmektedir. Rusya diğer taraftan enerji fiyatları ile oynayarak, diplomatik manipulasyonlar ve diğer örtülü yollar ile Bulgaristan siyasetine müdahil olmaktadır. Aynı tür oyunlar Kosova ve Kafkaslar da devam etmektedir.

ABD'nin % 10 doğal gaz ihtiyacını Rusya'dan karşılayacak olması ve artan enerji güzergahları Rusya için enerji güzergahlarının güvenliği ve kontrolünü önemli bir güvenlik parametresi haline getirmiştir. Bu nedenle Rus Silahlı Kuvvetleri ve özellikle Deniz Kuvvetleri kıyı tesisleri, platform alt yapısı ve deniz ulaştırma rotalarına ilişkin görevler edinmiştir. Bu rotalarda ABD ile karşılaşma ihtimaline ilişkin olarak yeni prosedürler ve angajman kuralları geliştirilmektedir⁷. ABD nükleer politikasının caydırıcılıktan önleyici vuruş sistemlerine doğru kayması Rusya'yı da karşı koyacak ve cevap verecek sistemlere ilişkin bir arayışa itmektedir. Modernizasyon ve yeni silah edinimi de Rus Ordusu'nun en öncelikli programları arasındadır. Modernizasyon çalışmaları ABD Ordusu ile müşterek hareket yapacak standartları da hedeflemektedir.

Rus Stratejisi:

Rusya'nın genel devlet politikası uluslararası destek ve yatırımları çekerek ülke ekonomisinin yeniden inşası ve modernizasyonu için küresel istikrarın devamını öngörmektedir. Rusya'nın güvenlik politikası ise 'yakın çevre' olarak adlandırdığı Eski Sovyet ülkelerinin bulunduğu bölgelerde etkisini sürdürürken uluslararası güç dengesinin büyük güçleri ile istikrarlı ilişkiler geliştirmektir. Rusya, ekonomisini geliştirmek için Batıdan yoğun yatırım beklerken Batı ise nükleer silahların yayılmasının önlenmesi ve Çin'in yükselişinin frenlenmesinde Rusya'nın yardımını ummaktadır. ABD-Rusya ilişkileri için uluslararası terörizmle mücadelede sağlanacak destek Rusya için önemli bir pazarlık avantajı sağladı. Böylece Amerikan uçaklarının Rus hava sahasını kullanmasına ve Eski Sovyet Ülkelerinden bazılarında üsler

⁶ Plamen Youroukov: "New Russian Imperialists Wield Energy Weapon", Defense News, (April 12, 2008), p.37.

⁷ Stephen Blank: "Reading Putin's Military Tea Leaves", The Jamestown Foundation Eurasian Monitor, (May 19, 2006).

açmasına göz yumdu. Ancak Rusya'nın uzun vadeli olarak asıl güç kapasitesini geliştiren unsur sahip olduğu veya yönettiği büyük petrol ve doğal gaz rezervlerinin 2000'li yıllardan itibaren Rus dış politikasının merkezine yerleşmesi oldu.

Rusya henüz büyük güçler arasındaki yerini garantilememiştir. Baskı gördüğü zaman Batı ile uyum göstermekte ancak diplomatik kazançlar için işbirliğinden vazgeçme tehdidinde bulunmaktadır. 2008 Ağustos'unda Gürcistan üzerinde güç kullanımı ise Rusya tehdidinin hafızalara tekrar yerleşmesine neden oldu. Batı ve Rusya arasındaki ortak çıkar alanlarının başında terör ile mücadele, nükleer silahların yayılmasının önlenmesi ve emniyeti gelmektedir. Rusya, Çin-ABD-Avrupa arasında denge rolünü başarmak zorundadır. ABD ve AB güç dengesinde statükonun devamı için çalışırken, Çin ve Rusya yanibaşlarındaki Hindistan'ı ABD'ye kaptırmadan Avrasya coğrafyasında sessiz ve sakin bir değişimi gerçekleştirmektedir. Çin ve Rusya, Irak'ın güneyinden Suudi Arabistan'a ulaşmak için İran'ı da yanlarına çekmekte; bu amaçla, Rusya İran'ın nükleer heveslerini desteklerken, Çin üs edinerek İran kartını güçlendirmektedir.

Bağımsız büyük güç olmayı hedefleyen Rusya, saldırgan bir şekilde liberal imparatorluk stratejisi uygulamaktadır⁸. Rusya'nın sahip olduğu doğal gaz rezervleri ve kontrolünü ele geçirdiği enerji güzergahları bu stratejinin önemli bir parçasıdır. Rusya geçmişte olduğu gibi Batı ve Doğu arasındaki çelişkisini halihazırdaki yönetimin hevesleri ile 'bağımsız büyük güç' olma rolü ile aşmaktadır. Bu rol onun stratejik bağımlılık ve daha büyük bir politik kimliğin altında kalmadan kendi yolunda yürümesini sağlayacaktır. Rusya, giderek daha fazla oranda ülke dışındaki ve özellikle eski Sovyet alanındaki imajına ve kendi 'yumuşak gücü'nün, yani ekonomik, siyasi ve kültürel cazibesinin geliştirilmesine önem vermektedir. Bu gücün sistematik olarak geliştirilmesinde ABD'nin renkli devrimleri katalizör oldu.

Rusya'nın yumuşak güç geliştirmeye ilgisi Ukrayna'daki Turuncu devrimle başladı ve önce kendi evini düzenlemeye karar verdi. Rus yumuşak gücü ülke içinde önemli silahlar edinerek geliştirdi. Bu silahların içinde medya, gençlik hareketleri, internet siteleri, uzman ağları (www.kremlin.org), düzenli konferanslar ve yayın evleri bulunmaktadır. Renkli devrimler Eski Sovyet Ülkeleri ve Rusya arasında daha farklı ilişkilerin kurulması gerektiğini gösterdi. Daha önceleri çoğunlukla askeri ve ekonomik işbirliği cazibesine dayanmaya çalışan Rusya, alternatif etki araçlarını geliştirmeye başladı. Yumuşak gücünü kurumsallaştırmak için Devlet Başkanlık Ofisi nezdinde BDT bölgesinde Rus etkisinin yayılmasından sorumlu bir birim kuruldu. Buna ek olarak Rusya, 'yakın çevre'de Rus etkisinin güçlendirilmesi amacıyla sivil toplum kuruluşlarını da kullanmaya başladı.

Medvedev Doktrini:

Ağustos 2008'deki Gürcistan hareketinden sonra Rusya Federasyonu, Avrupa kanadı daha ölçülü bir şekilde de olsa Batı dünyasından yoğun tepkiler aldı. Rusya'nın saldırgan yüzünün tekrar ortaya çıkması üzerine doğan şüpheleri gidermek için Devlet Başkanı Medvedev Rus dış politikasının beş temel prensibini ortaya koyan bir açıklama yaparak Rusya'nın niyetini daha açık hale getirmeye çalıştı. Medvedev'e göre Rusya

⁸ Ümit Özdağ: "Rusya'nın Yeni Stratejisi ve Türkiye", Yeniçağ Gazetesi, (11-12 Ocak 2007).

dış politikasını bu prensiplere göre yürütecekti ve politikaların geleceği sadece Rusya'ya değil uluslararası toplumdaki dostlarına ve ortaklarına da bağlı idi. "Medvedev doktrini" adı verilen bu prensipler sırası ile şunları içermekteydi⁹;

"- Rusya, uluslararası hukukun üstünlüğünü tanımakta ve diğer ülkeler ile ilişkileri bu çerçevede geliştirmektedir.

- Dünya çok kutuplu olmalıdır, tek kutuplu dünya kabul edilemez. Tek bir ülkenin bütün kararları aldığı bir dünyaya müsaade edemeyiz.

- Rusya, ne başka bir ülke ile karşı karşıya gelmek ne de kendini izole etmek istemektedir. Avrupa, ABD ve diğer ülkeler ile mümkün olduğu kadar dostça ilişkiler geliştireceğiz.

- Nerede olurlarsa olsunlar kendi vatandaşlarımızın hayatlarını ve onurlarını korumak ülkemizin tartışılmaz önceliğidir. Dış politika kararlarımız bu ihtiyaca dayalı olarak alınmaktadır. Dışarıda iş dünyamızın çıkarlarını da koruyacağız. Bize karşı yapılan her saldırıya karşılık vereceğiz.

- Diğer ülkeler ile ilgili olarak bazı bölgelerde Rusya'nın özel çıkarları bulunmaktadır. Tarihi bağlar, dostluk ve iyi komşuluk ilişkileri içinde olduğumuz bu bölgelere özel önem atfediyoruz."

Yukarıda sayılan prensiplerden anlaşılacağı gibi Rusya Federasyonu'nun uluslararası sistemde ABD'nin üstünlüğünü kabullenmeye niyeti yoktur. ABD ve Avrupa ile ilişkilerinin gelişmesi sadece Rusya'nın değil onların da Rusya'ya olan tutumlarına bağlıdır. Öte yandan Rusya, Baltık ülkelerinden Gürcistan'a ve Orta Asya ülkelerine kadar Rus kökenlilerin yaşadığı her yeri potansiyel bir müdahale sahası haline getirmekte ve kuvvet kullanmaktan çekinmeyeceğini ifade etmektedir. Rusya'nın özel çıkarlarının bulunduğu ve iyi komşuluk içinde olduğu ülkelerin ise Rusya'daki rejim ile barışık olan ve Rus çıkarlarını gözetken ülkelerin aynı safta tutulması için gayret edileceği anlamına gelmektedir. Bir bütün olarak Rusya'nın yeni bir imparatorluk ya da birlik kurmaktan ziyade bulunduğu coğrafyada kendisinin merkezde olduğu yeni bir uluslararası yapılanma peşinde olduğu söylenebilir.

SOĞUK SAVAŞ SONRASI RUS SAVUNMASI:

1990'lı yıllar boyunca Rus Silahlı Kuvvetleri parasızlıktan çürümeye bırakılmıştı. Rusya, savunma bütçesini ve silahlı kuvvetlerinin boyutunu küçültme yolunu seçmişti. Geçen dönem içinde Rusya'nın savunma harcamaları hemen hemen yarı yarıya azaldı. 2000 yılında Kuzey Atlantik'te bir Rus nükleer denizaltısının batarak 118 denizcinin ölmesi, 2005 yılında Japon balıkçı teknelerinin ağına takılan Rus denizaltısının ancak İngiliz ve Amerikalı ekip tarafından kurtarılabilmesi, Rus ordusundaki tüm ölümlerin % 25'inin intihar vakası olması; ordudaki çöküşün belirtileri olarak görülebilir¹⁰. Ancak gene de Rus Ordusu her fırsatta gövde gösterisinde bulunmaktan vazgeçmedi. 1995 yılında Bosna-Hersek'e NATO müdahaleye etmeye niyetlenince Yeltsin nükleer kartı bile kullanmaya çalıştı. Çin ile ilişkilerini geliştirmekten, Çeçenya'da ağır bir iç savaşa devam etmekten geri durmadı.

⁹ George Friedman: "The Medvedev Doctrine and American Strategy", Strategic Forecast Report, (02 Sep 2008), p.2.

¹⁰ BBC News: "Russian Army Off-Duty Deaths Rise", (November 17, 2004).

Soğuk Savaş sonrası Rusya'da ordunun rolü azalırken organize suçlar ve buna bağlı yasal olmayan silah trafiği yükselişe geçti. Örneğin 2001 yılında Rusya'da 53.900 yasal olmayan silah ticareti vakası tespit edildi ve bir seferinde bir askeri birlikten 27.000 silah çalındı¹¹. Rusya içinde 200 kadar çete küresel bir ağ kurmuş, silah ticareti dışında siyasi, ekonomi ve uluslararası yatırım gibi pek çok alana yayılıp etkili olmaya başlamışlardı. Yasal olmayan silah ticaretine kısa ve orta menzil konvansiyonel füzeler dışında 'çanta' adı verilen taktik nükleer silahların da dahil olduğu tespit edildi. 1993-2002 yılları arasında 18 ayrı nükleer silah maddesi (uranyum, plutonyum vb.) kaçakçılığı vakası tespit edildi. Rusya'nın elinde nükleer silahlar haricinde 600 ton kadar zenginleştirilmiş uranyum olduğu tahmin edilmektedir.

Ekonomi yoluna girince Putin yönünü Rus Silahlı Kuvvetlerinin prestij ve kabiliyetlerini geliştirmeye ağırlık verdi. Bu kapsamda Kırgızistan'da ki Amerikan üssüne yakın bir üs inşa etti, Gürcistan'daki kuvvetlerini çekmeyi reddetti ve nükleer tatbikatlar düzenledi. Putin döneminde enerji fiyatlarının yükselmesi ile Silahlı Kuvvetlere ayrılan para arttı. 2001'de 8 milyar dolar olan savunma bütçesi 2007'de 32 milyar dolara çıktı. 2009 yılı Rus savunma bütçesi bizzat Başbakan Putin tarafından 50 milyar dolar olarak açıklandı. Geline aşamada siyasi ve ekonomik yönleri göz önüne alan esaslı bir askeri reform yapılmadığı takdirde Rusya'nın uluslararası güvenlik alanındaki rolü; iç güvenlik operasyonları, yakın ülkelere bazı angajmanlar ve nükleer caydırıcılık ile sınırlı kalmaya devam edecektir.

Rus savunma gayretleri; Savunma Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı, Acil Durumlar ve Sivil Savunma Bakanlığı, Federal Sınır Hizmeti Birliği, Rus Elektronik ve Haberleşme İstihbaratı (FAPSI) ile Rus Güvenlik Servisi (FSB) arasında koordine edilmektedir. 1998 yılında Savunma Bakanlığı'na bağlı; sekiz askeri bölge ve dört filo, İç İşleri Bakanlığı'na bağlı yedi bölge ve Acil Durumlar ve Sivil Savunma Bakanlığı'na bağlı dokuz bölgesel merkez ve Federal Sınır Birliklerine Bağlı altı bölge bulunmaktaydı. Askeri reform ile birlikte Rusya'da tek bir askeri-idari sistem kuruldu ancak askeri bölgeler iptal edilmedi. Böylece her bölgede teşkil edilen Operasyonel Stratejik Komutanlık; müşterek kuvvet anlayışı içinde sınırları dahilindeki (stratejik nükleer komutanlık unsurları hariç) tüm askeri teşkilleri bünyesine alırken, diğer güvenlik kuruluşlarının koordine sorumluluğunu da üzerine aldı.

Rus Silahlı Kuvvetleri:

Rus Silahlı Kuvvetleri; Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerinden meydana gelmektedir. Bu kuvvetlerden bağımsız askeri teşkiller ise; Stratejik Füze Birlikleri, Askeri Uzay Kuvvetleri ve Hava İndirme Birlikleridir. Hava savunma birlikleri 1998 yılında Hava Kuvvetlerine bağlanmıştır. Kara Kuvvetleri altı askeri bölgede konuşlanmıştır; Moskova, Leningrad, Kuzey Kafkasya, Privolzhsk Ural, Sibirya ve Uzak Doğu. Ermenistan'da ki 102. Askeri Üs tek ülke dışı askeri üs olarak kalmıştır. Deniz Kuvvetleri; Baltık, Pasifik, Kuzey ve Karadeniz donanmalarından oluşmaktadır. Ukrayna, 2005 yılında Rus Deniz Kuvvetlerine Sivastopol'de 2017 yılına kadar birkaç üs kurma izni verdi. Kaliningrad özel bölgesi Baltık Filosu'na bağlı olup burada 11. Muhafız Ordusu ve bir Havacılık Alayı bulunmaktadır.

¹¹ William Webster: "Russian Organized Crime", Center for International Strategic Studies, (Washington D.C., 2002), p.12-23.

2006 yılı itibarı ile Rus Silahlı kuvvetleri aktif mevcudu 1.037.000 kişidir. Rus Ordusu 2008-2010 yılları arasında sözleşmeli asker sayısını artırmayı, geçici asker sayısının üçte birini zorunlu askerlerin üçte ikisini gönüllü asker kadrosu ile tamamlamayı hedeflemektedir¹². Kara Kuvvetlerinin mevcudu 190.000'i mecburi olmak üzere 359.000 kişidir. Deniz Kuvvetleri 142.000, Hava Kuvvetleri 170.000 kişi olup, ayrıca 415.000 aktif paramiliter (160.000'i sınır muhafazası) kuvveti bulunmaktadır¹³. Soğuk Savaş sonrası yurt dışındaki askeri unsurları 2006 yılına kadar önemli düşüşler gösterdi. Bu unsurlar; Ermenistan (3.500), Gürcistan (3.000), Kırgızistan (500), Moldova (1.400), Tacikistan (7.800), Ukrayna (1.100 Deniz Piyade), Afrika (100), ve Suriye (150) olarak sıralanabilir. Rusya, BM operasyonlarını desteklemek üzere Burundi, Kongo, Fildişi Sahili, Doğu Timor, Etiyopya, Gürcistan, Ortadoğu, Sierra Leone ve Batı Sahara'ya asker gönderdi.

Konvansiyonel olarak Rusya çok büyük bir silahlı kuvvetlere sahip ama kabiliyet bakımından zayıftır. Konvansiyonel alanda ABD ile yarışabilir ama denizaltı alanında yarışamaz. Küresel güç projeksiyonu da oldukça zayıftır. Yapısal bir krizde olan Rus Ordusu 2003 yılından beri sistemli bir gelişme dönemine girmiş bulunmaktadır. Ancak, Rusya'nın SSCB döneminden gelen askeri gücünü koruduğunu söylemek güçtür. Özellikle deniz gücünde ciddi bir zayıflık söz konusudur. Rus Silahlı Kuvvetleri, büyük ölçüde Kara Kuvvetleri ve o da 1990'lı yılların başından beri pek yenilenmeyen yaklaşık 28.000 ana muharebe tankına dayanmaktadır. Topçu mühimmatı da Soğuk Savaş döneminin senaryolarına uygundur.

Deniz Kuvvetleri 1 uçak gemisi ve 15 destroyer dahil olmak üzere 66 yüzey muharip gemisine sahiptir. 15 stratejik, 46 taktik denizaltısı bulunmaktadır. Rusya, önemli miktarda uzun menzil ve taktik havacılık unsuru bulundurmakla birlikte teçhizatı eski ve pilot uçuş saatleri oldukça sınırlıdır. Ulaştırma Komutanlığı 293 uçağa sahip olup, bu sayı sivil hava unsurları ile takviye edilebilir. Rus hava gücü daha çok orta menzil bombardıman uçakları ile taktik füzelere dayanmaktadır¹⁴. Rus Hava Kuvvetlerinin modernizasyonu en öncelikli konudur. SU-27 ve MiG-29'lar en az 10 yıl daha hizmette kalacaktır ama yeni nesil uçaklar ile ilgili kararlar önemli riskler taşımaktadır. Bunların başında da gerçek ihtiyaca bir türlü karar verilememesi gelmektedir.

Savunma Reformları ve Modernizasyon:

Rusya'da savunma reformu oldukça yavaş işlemekte ve 2011-2015 dönemi için öngörülen savunma yapısına ilişkin değişiklikleri hedeflemektedir. Reformların amacı Rusya'nın karşılaşacağı küresel, bölgesel ve yerel güvenlik sorunlarına karşı kullanılacak öncelikli ve gerekli vasıtaları sağlamaktır. Söz konusu savunma reformunun ana parametreleri şunlardır¹⁵;

- Komuta-kontrol sistemi değiştirilerek askeri bölgeler yerine kontrol yetkisinin stratejik direktiflere göre çalışan operasyonel komutanlıklara devredilmesi.

¹² Irina Isakova: "The Russian Defense Reform", Central Asia-Caucasus Institute & Silk Road Studies Program, China and Eurasia Forum Quarterly, Volume 5, No. 1 (2007), p.75-82.

¹³ International Institute for Strategic Studies: a.g.e., (2005), p.158-168.

¹⁴ International Institute for Strategic Studies: a.g.e., (2005), p.158-164.

¹⁵ Irina Isakova: "Russian Defense Reforms: Current Trends", Strategic Studies Institute, US Army War College, (Carlisle PA; 2006),p.viii.

- Özel maksat (karşı-terör) kuvvetleri için müşterek karargahlar kurulması.
- Askeri istihbaratta reform.
- Nükleer stratejik kuvvet yapısının yeni duruma adaptasyonu.
- Savunma sanayiinde reform ve özel yatırımları kolaylaştırmak.
- Başkanlık yetkilerini artıracak şekilde silahlı kuvvetler üzerindeki sivil kontrol için yeni düzenlemeler yapmak.

Yeni askeri-idari sistem; Batı, Güney ve Doğu'da üç bölgesel komutanlık (Batı Avrupa, Orta Asya ve Uzak Doğu) öngörmektedir. Rus Federasyonu'nun yeni komutanlıkları şu şekilde sıralanabilir¹⁶;

- Stratejik Nükleer Kuvvetler Komutanlığı (2010 yılında Vlasikha/Moskova'da kurulacak).
- Hava ve Uzay Savunma komutanlığı (Halihazırdaki Hava Kuvvet Komutanlığı yerine 2008'de Balashikha'da kuruldu).
- Ulaştırma Komutanlığı (2010 yılında mevcut 62'nci Ordu Askeri Ulaştırma Havacılık birliği yerine kurulacak)
- Batı Komutanlığı (Leningrad ve Moskova askeri bölgelerinde konuşlandı, Avrupa ve İskandinavya'ya yönelecek)
- Güney Komutanlığı (Kuzey Kafkasya ve Volga-Ural askeri bölgelerinde konuşlandı, Kafkasya ve Orta Asya'ya yönelecek)
- Doğu Komutanlığı (Uzak Doğu ve Sibirya askeri bölgelerinde konuşlandı, Doğu'ya yönelecek).

Rus Kuzey Donanması hariç diğer deniz unsurları filotilla yapısına dönüştürülerek ilgili bölgesel komutanlıklara bağlandı. Arktik bölgelerdeki doğal kaynaklara ilişkin çıkarların korunması için ayrı bir düzenleme üzerinde çalışılmaktadır. 2006 yılından beri Rus Genelkurmayı Leningrad Askeri Bölgesi'nden başlayarak Tugay-Kolordu seviyesinde görev kuvvetlerini test etmeye başladı¹⁷. 2006-2007 döneminde Pskov'daki 76. Hava İndirme Tümeni, 31. Hava İndirme Tugayı, İvanovo'daki 98. Hava İndirme Tümeni ve Çeçenistan'daki 42. Motorize Tümeni tamamen profesyonel hale getirilirken, 106. Hava İndirme Tümeni ise kısmen profesyonel hale getirildi. Savunma Bakanlığı Rusya'nın 58 bölgesine 24 saat yayın yapan bir radyo ve televizyon yayını başlattı. Böylece ülke genelinde bir propaganda vasıtası edinildi.

Rus Silahlı Kuvvetleri modernizasyon ve yeni silah tedarik programlarının ana hedefi nükleer caydırıcılığın idamesi ile içeride ve dışarıda yapılacak karşı terör ve özel operasyon yeteneklerinin edinilmesidir. Satınalma programlarının üç ana unsuru¹⁸; (1) Stratejik nükleer kuvvetler. (2) Kalıcı/hazır birliklerin teçhizatı. (3) Karşı terör faaliyetlerine angaje olan birliklerin teçhizatıdır. Rus Savunma Bakanlığı, konvansiyonel kuvvetlerini

¹⁶ Keir Giles: "Russian Regional Commands", Conflict Studies Research Centre, (London, 2006), p.3.

¹⁷ Georgyi Kasyanov: "Discharged Generals Lead Military Reform", Nezavisimoye Voyennoye Obozreniye, (March 17, 2006).

¹⁸ Irina Isakova: "Russian Defense Reforms: Current Trends", Strategic Studies Institute, US Army War College, (Carlisle PA; 2006),p.30.

reforma tabi tutarken yoğun bir şekilde stratejik nükleer kuvvetler ve özel operasyon birliklerine yatırım yapmaktadır.

Uzayda 12 operasyonel uydusu olan ve 24'e çıkarmayı hedefleyen Rusya, ABD'nin GPS'inden daha iyi bir küresel yönlendirme sistemi için GLONASS'a özel önem vermektedir. Rus uzaya dayalı gözetleme sistemleri dünya üzerinde uçan her füzeyi tespit edebilir. Rusya, uzay kuvvetleri ile erken ikaz kabiliyetini radara dayalı sistemden kurtarmayı hedeflemektedir. Rus Silahlı Kuvvetlerine alınacak yeni araç ve teçhizat arasında şunlar bulunmaktadır¹⁹;

- Kara Kuvvetleri için 170 modern zırhlı araç; 30 adet T-90 ana muharebe tankı, 40 adet hafif piyade muharebe aracı, 125 zırhlı muharebe aracı (BTR 80 ve BTR 90).

- Hava Kuvvetlerine 10 adet yeni Mi-28 ve K-50 helikopteri.

- Modernizasyona tabi tutulanlar; 180 adet T-72 ve T-80 ana muharebe tankı, 170 adet zırhlı muharebe aracı, 90 adet hafif muharebe aracı, 152 adet uçak ve helikopter.

- Tedariki planlananlar; gece görüş cihazları, BND-4 yeni zırhlı personel taşıyıcı, 125 mm. topçu (Kord), makineli tüfekler (Pecheneg).

Rus Nükleer Stratejisi:

Rusya, ulusal gelirin yeterli olmaması ve azalan nüfusu nedeni ile daha çok nükleer caydırıcılığına ağırlık verme eğilimindedir²⁰. Bugün Rusya'nın büyük bir güç olarak algılanmasının temelinde –2008 yılında Gürcistan'a yönelik süratli konvansiyonel başarısına rağmen, kullanılabilirliği pratikte çok az olmakla birlikte hala elinde tuttuğu nükleer kabiliyetleridir. Rusya artan bir şekilde caydırıcılık için nükleer silahlara dayanmakta, bir yandan bu alandaki teknolojisini yenilemeye çalışmaktadır. Rus nükleer üçlüsünü; stratejik hava, deniz ve yer kuvvetleri oluşturmakta olup, modernizasyon 2015-2020 yıllarını hedeflemektedir. Rus stratejik caydırma kuvvetleri 129.000 kişilik personeli ile 15 nükleer denizaltıda yer alan 216 füze ve 30.000 kişilik stratejik füze kuvvetinin kullandığı 570 ICBM'den oluşmaktadır. Rusya'nın elinde 7.800 kullanıma hazır nükleer başlık (4.400 stratejik, 3.400 taktik) ve 9.000 adet ise depoda veya monte edilebilir nükleer başlık bulunmaktadır²¹.

2003 yılında yayınlanan Rus Savunma Bakanlığı Politika Kağıdı; nükleer savaşa dikkat çekerek daha önce azaltılan Stratejik Roket Kuvvetleri'nin gözden geçirilmesine ve SS-27'lerin çoklu savaş başlığına taşınmasına vurgu yapmaktaydı. 2004 yılında Rusya, 6.000 mil menzile sahip ve her biri 10 başlık taşıyan kıtalararası balistik füzelerinin (ICBM) hızını artırmayı öngören çalışmalarını beyan etti. Gerekçe ise ABD'ye bir mesaj vermek yani füze savunma sistemlerinden vazgeçirmektir. ABD ve Rusya, her ne kadar en düşük rakamlarda nükleer silah sahip olma konusunda anlaşmış olsa bile ellerindeki silahların birbirini tamamen yok etmeye yeteceği ve bunun sarhoş birinin neden olabileceği bir kaza sonucu da meydana gelebileceği hatırdan çıkarılmamalıdır.

¹⁹ Nikita Kohan: "For Providing A Secure Parity", www.oborona.ru (26 Şubat 2006).

²⁰ Andrew Krepinevich: "Strategic Shocks", Center For Strategic and Budgetary Assessments, (Washington D.C., 2006), p.12.

²¹ David Halley: "Russia Seeks Safety in Nuclear Arms", Los Angeles Times, (December 4, 2004).

Örneğin Rus ana denizaltı filosunun Delata IV balistik füze denizaltılarının her biri 16 MIRV²² çok başlıklı füze taşımaktadır. Bu füzelerin haberleşme sorunu ya da başka bir nedenle ateşlenmesi halinde; bunların en azının 12'sinin hedefini bulacağı, 40X3 mil kare genişliğinde bir alanda ölümcül radyasyon yayarak örneğin New York'da aynı anda üç milyon kişinin ölümüne neden olacağı hesaplanmaktadır²³. Rusya'nın stratejik nükleer kuvvetler kullanımı ile ilgili komuta-kontrol ve erken ikaz problemleri de bulunmaktadır. 1990'lı yıllarda Rusya, Çin ve ABD arasında birbirilerini füzelerini hedef almamak konusunda yapılan anlaşmaya rağmen, füzeler birkaç dakika da birbirini hedef alabilir²⁴.

Yapılan hesaplamalara göre Rusya liderliğinin nükleer silaha başvurması için sekiz dakikalık bir zamanı olduğu; bunun dört dakikasının yapılan saldırının nükleer olup olmadığına karar verilmesi, dört dakikasının ise bir misilleme yapılması ile ilgili karara ayrıldığı ifade edilmektedir. Nükleer ve askeri modernizasyon hareket konseptlerini ve güvenlik stratejilerini değiştirirken Rusya ve Çin'i de füzelere ortak karşı tedbir geliştirme de bir araya getirdi. 2004'ün sonuna doğru Rusya stratejik nükleer kuvvetlerinin belkemiği olan üç uzun menzilli füze sistemi geliştirdi; (1) Topol M'lerin mobil versiyonu. (2) Denizden atılan Bulava. (3) Yeni yüksek hızlı, manevra kabiliyeti yüksek araç.

Rusya, ABD ile yaptığı (31 Aralık 2012'ye kadar nükleer başlıklarını 1.700-2.200 seviyesine indirilmesi) anlaşmaya sadık kalarak minimum caydırıcı nükleer potansiyelini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Rus nükleer stratejisinin esasları; minimum caydırıcılık, eşitlik yerine denge, asimetrik karşılık, MITV'lere dönüş ve ABD'nin benzer bir hareketine karşılık Orta Menzilli Nükleer Kuvvet Anlaşması'ndan tek taraflı olarak çekilmek olarak değerlendirilmektedir. Rusya, karadan atılan ICBM'ler, denizaltıdan atılan SLBM'ler ve stratejik füzeleri muhafaza ederken bunarı 2015 yılına kadar 2000 savaş başlığı ile yeniden donatacaktır. Böylece 2045 yılına kadar yeniden modernizasyon ihtiyacı kalmayacağı değerlendirilmektedir. Nükleer envantere her biri üç ile altı başlık taşıyan iki yeni füze; karadan atılan Topol-M (SS 27) ve denizaltıdan atılan Bulava 30 (SS-NX-30) katılacaktır²⁵.

Gürcistan Harekatı Sonrası Rus Ordusu:

Gürcistan'a yapılan hareket Rus Ordusundaki eksikliklerini tespit etmek için bir fırsat oldu. 10 Eylül 2008 tarihinde Duma'da konuşan Savunma Bakanı Anatoly Serdyukov, Gürcistan harekatı esnasında harekate katılan Kuzey Kafkasya Bölgesinden 58. Ordunun modern silah ihtiyacının ortaya çıktığını beyan etti. Savunma Bakanlığı silahlanma programında değişikliğe giderek yeni silah yerine muharebe destek sistemlerine öncelik verdi. Gürcistan'ın saldırısının başladığı ilk saatlerde verilen zayıflar ve 58. Ordu'nun harekete geçmekte zorlanması ve Gürcü birliklerin yerini tespit etmekte yaşanan güçlükler bu değişimin nedenleri oldu. Özellikle keşif sistemleri ve insansız hava araçları yönünden eksiklikler dikkati çekti. Ruslar keşif için Tupolev Tu-22M3 stratejik bombardıman uçağı göndermek zorunda

²² MIRV: Multiple Independent Reentry Vehicles)

²³ Lachlan Forrow: "Accidental Nuclear War", New England Journal of Medicine, No.338, (1998), p.1328-29.

²⁴ Sean Kay: "Global Security in the Twenty-First Century", Rowman&Littlefield Publishers, Inc. (Maryland, 2006), p.103.

²⁵ Alexander Babakin: "The Retaliation Strike Is Unavoidable", Nezavisimoye Voyennoye Obozreniye (May 19, 2006).

kaldı. Gürcü Çok Namlulu Roket (MLRS) silahlarını susturmak için Su-25 jetleri kullanıldı ve bunların dördü düşürüldü. Böylece Afganistan'dan sonra bir kez daha Su-25 jetlerinin radara yakalanma ve yer hedeflerini tespit zafiyeti ortaya çıktı.

Pek çok savunma sanayi sergisinde gösterisi yapılmış olmasına rağmen Ruslar, Gürcü topçusu ve karadan havaya füzelerine karşı uygun silahlar bulamadı. Rus elektronik karşı tedbirlerinin de Gürcü SAM füzeleri, keşif sistemleri, radarları ve UHV haberleşmesi ile birlik muhaberesini karıştırma ve baskı altına almada yetersiz olduğu görüldü²⁶. Bu sonuçlar Gürcü ordusunun modern teçhizattan yoksun olduğu bilindiğinden daha da rahatsız edici oldu. 58. Ordu gereğinden çok fazla zayıf ve teçhizat kaybetti. Rus Ordusu uzun zamandır önemli problemler yaşamaktadır. Kuzey Kafkasya Askeri Bölgesi'ndeki ana muharebe tankı olan T-72'lerin gece görüş kabiliyeti yoktur. Aslında daha sofistike olan T-80-U ve T-90'ların da aynı sorunu bulunmaktadır. Üstelik tankların üstündeki reaktif zırhların içinde patlayıcı olmadığından tanksavar silahlarına karşı tepki vermeyeceği bilinmektedir.

Modern orduların aksine Rus tankları taarruz helikopterleri ile desteklenmemektedir. Rusların tank ve motorlu birlikleri ile helikopter, taarruz uçakları ve taktik bombardıman birlikleri arasında düzenli bir telsiz haberleşmesi de bulunmamaktadır. Sonuç olarak Ruslar yıllardır birliklerini ve ateş sistemlerini entegre edecek bir muharebe destek sistemi eksikliği çekmektedir. Modern silah sistemleri için de geç kalınmıştır. Bununla beraber Gürcistan harekati zafer ile sonuçlandığından Rus Ordusunun bu eksikleri kısa sürede tamamlaması da beklenmemektedir. Son olarak, Rusya yeni ABD yönetimi ile Avrupa coğrafyası üzerinde üç konuda pazarlığa hazırlanmaktadır²⁷; ABD'nin Avrupa'ya kurduğu füze kalkanı tesisleri, START-2 görüşmeleri ve Avrupa'daki Konvansiyonel Kuvvetler Anlaşması.

SONUÇ:

Bağımsız büyük güç olmayı hedefleyen Rusya, geçmişte olduğu gibi Batı ve Doğu arasındaki çelişmesini halihazırdaki yönetimin hevesleri ile 'bağımsız büyük güç' olma rolü ile aşmaktadır. Bu rol onun stratejik bağımlılık ve daha büyük bir politik kimliğin altında kalmadan kendi yolunda yürümesini sağlayacaktır. Öte yandan Rusya, giderek daha fazla oranda ülke dışındaki ve özellikle eski Sovyet alanındaki imajına ve kendi 'yumuşak gücü'nün, yani ekonomik, siyasi ve kültürel cazibesinin geliştirilmesine önem vermektedir. Yapısal bir krizde olan Rus Ordusu 2003 yılından beri sistemli bir gelişme dönemine girmiş bulunmaktadır. Ancak, Rusya'nın SSCB döneminden gelen askeri gücünü koruduğunu söylemek güçtür. Özellikle deniz gücünde ciddi bir zayıflık söz konusudur. Savunma reformlarının amacı Rusya'nın karşılaşacağı küresel, bölgesel ve yerel güvenlik sorunlarına karşı kullanılacak öncelikli ve gerekli vasıtaları sağlamaktır.

Rusya Federasyonu ve Türkiye, 21. yüzyılın ilk on yılını benzer stratejik koşullar ile aşmaya çalışmaktadır. Farklı kültür ve coğrafi kapsamlarda da olsa bir yandan büyük güçler tarafından izole edilme tehlikesi, diğer yandan Doğu ve Batı kültürü arasında yaşanan çelişkiler iki

²⁶ Nikita Petrov: "Special for RIA Novosti", Moscow News, (December 4, 2008).

²⁷ Vladimir Yevseyev: "End-Of-Year Non-Summit Of The CIS", Institute of World Economy and International Relations, (Moscow, 2008).

ülkeyi de daha bağımsız politikalar ile güçlerini geliştirmeye ve korumaya itmektedir. Şüphesiz Rusya Federasyonu'nun 20. yüzyıl boyunca edindiği tecrübe, ulaştığı güçlü konum ve imkanları Türkiye ile kıyaslanamaz ölçüde kendisine avantajlar sağlamaktadır. Bununla beraber Türkiye'nin bu sıkışık coğrafyada Rusya'dan öğrenebileceği ve işbirliği yapabileceği pek çok fırsat ta bulunmaktadır. Özellikle enerji denklemleri ve Batı'nın Rusya ile iyi geçinme mecburiyetinde olması Türkiye'yi Rusya ile ilişkilerinde özel bir konuma sokabilir. Rusya'nın güvenlik ihtiyaçları ve yaklaşımları yanında izleyeceği savunma stratejileri de bu özel konumu daha anlamlı hale getirecek projeler sunabilir.

KAYNAKÇA

Babakin, Alexander: ***The Retaliation Strike Is Unavoidable***, Nezavisimoye Voyennoye Obozreniye, (May 19, 2006).

BBC News: ***Russian Army Off-Duty Deaths Rise***, (November 17, 2004).

Blank, Stephen: ***Reading Putin's Military Tea Leaves***, The Jamestown Foundation Eurasian Monitor, (May 19, 2006).

Bluth, Christopher: ***Russian Military Forces: Ambitions, Capabilities, and Constraints***, in Security Dilemmas in Russia and Euroasia, ed. Roy Allison and Christopher Bluth, Royal Institute of International Affairs, London 1998.

Forrow, Lachlan: ***Accidental Nuclear War***, New England Journal of Medicine, No.338, 1998.

Friedman, George: ***The Medvedev Doctrine and American Strategy***, Strategic Forecast Report, (02 Sep 2008).

Giles, Keir: ***Russian Regional Commands***, Conflict Studies Research Centre, London, 2006)

Halley, David: ***Russia Seeks Safety in Nuclear Arms***, Los Angeles Times, (December 4, 2004).

International Institute of Strategic Studies: ***Strategic Survey 2003-2004: An Evaluation and Forecast of World Affairs***, Oxford University Press, Oxford, 2004.

Isakova, Irina: ***Russian Defense Reforms: Current Trends***, Strategic Studies Institute, US Army War College, Carlisle PA, 2006.

Isakova, Irina: ***The Russian Defense Reform***, Central Asia-Caucasus Institute & Silk Road Studies Program, China and Eurasia Forum Quarterly, Volume 5, No. 1, 2007.

Kasyanov, Georgyi: ***Discharged Generals Lead Military Reform***, Nezavisimoye Voyennoye Obozreniye, (March 17, 2006).

Kay, Sean: ***Global Security in the Twenty-First Century***, Rowman&Littlefield Publishers Inc., Maryland, 2006.

Kohan, Nikita: ***For Providing A Secure Parity***, www.oborona.ru (26 Şubat 2006).

Kolt, George: **Roots of Russian National Security**, Edt. Michael H. Crutcher: "Russian National Security Perceptions, Policies, and Prospects", US Army War College, Carlisle, 2001.

Kortunov, Andrei: **What is the Russian National Security Community?**, Edt. Michael H. Crutcher: "Russian National Security Perceptions, Policies, and Prospects", US Army War College, Carlisle, 2001.

Krepinevich, Andrew: **Strategic Shocks**, Center For Strategic and Budgetary Assessments, Washington D.C., 2006.

Özdağ, Ümit: **Rusya'nın Yeni Stratejisi ve Türkiye**, Yeniçağ Gazetesi, (11-12 Ocak 2007).

Petrov, Nikita: **Special for RIA Novosti**, Moscow News, (December 4, 2008).

Putin'in Federal Meclise 10 Mayıs 2006 tarihinde yaptığı konuşma.
www.president.ru

Webster, William: **Russian Organized Crime**, Center for International Strategic Studies, (Washington D.C., 2002).

Yevseyev, Vladimir: **End-Of-Year Non-Summit Of The CIS**, Institute of World Economy and International Relations, Moscow, 2008.

Youroukov, Plamen: **New Russian Imperialists Wield Energy Weapon**, Defense News, (April 12, 2008).